

Twee 'groene' boeken van Arie Koster

Catherine Reker

Zoals u in Bijen 10(7/8): 196 en 204 (2001) hebt kunnen lezen promoveerde Arie Koster op 7 mei jl. aan de universiteit van Wageningen met het proefschrift: *Openbaar groen op ecologische grondslag*. Tegelijk verscheen bij de firma Schuyt een nieuw boek van zijn hand, getiteld *Ecologisch groenbeheer*. Beide boeken zijn voor de imker buitengewoon interessant en bieden tal van stimulerende voorbeelden voor ieder die de natuur (en de dracht!) in zijn leefomgeving wil bevorderen. Uitstekende boeken ook om een gemeentebestuur te overtuigen van de fraaie resultaten die te behalen zijn met 'wilde' bermen en met het inzaaien van braakliggende gronden. Hieronder meer over beide boeken.

Openbaar groen op ecologische grondslag
ISBN: 90 5808 405 1, uitgegeven bij Alterra

In dit zeer leesbare proefschrift zijn de ervaringen verwerkt, die zijn opgedaan in de afgelopen decennia, waarin het begrip 'ecosysteem' opkwam. Het boek handelt over de natuur in de stad, de betekenis van groen en natuur voor een gezond stedelijk ecosysteem en het effect daarvan op de mens. Maar ook over braakliggende en opgespoten terreinen. Veel aandacht is er voor de combinatie van de aanwezige flora en het voorkomen van allerlei soorten bijen. Het bevorderen van dracht wordt gestimuleerd omdat honingbijen een nuttige en zelfs onontbeerlijke functie vervullen bij de bestuiving van eetbare gewassen. Hoofdstuk 7 behandelt 'Bijen in en om houtige begroeiingen'. Het zijn resultaten van waarnemingen van Koster uit vooral de jaren negentig. Ze leiden tot de volgende voor imkers belangrijke stelling (onderschreven door zijn promotor prof. Zonderwijk):

Bij een weloverwogen plaatsing van bijenvolken is er geen bewijsbare reden om honingbijen, uit oogpunt van concurrentie met wilde bijen, uit natuur- en oude cultuurterreinen te weren.

Het proefschrift is een praktisch en overzichtelijk boekwerk. Belangrijk is ook de aandacht voor het kostenaspect van 'natuur' in het openbaar groen. Een goed ecologisch beheer blijkt uiteindelijk zowel efficiënt als effectief te zijn, mits beheerders en beleidsmakers het geduld kunnen opbrengen om alle baten en kosten op een rij te zetten.

Ecologisch groenbeheer

ISBN 90 6097 514 6; uitgegeven bij Schuyt,

Prijs: f 62,50 of € 28,50.

Dit boek is het gevolg van onderzoek van Arie Koster naar plantsoenbeheer en begroeiingen in 60 Nederlandse gemeenten. Het boek sluit naadloos aan op het eerder van zijn hand verschenen 'Vademecum wilde planten' (ISBN 90 6097 342 9), bij veel imkers een bekende gids. Het is weer typisch een werkboek, dat niet op tafel mag blijven liggen omdat het er zo mooi uitziet! Want afgezien van het feit dat het inderdaad een mooi uitgegeven werk is met schitterende foto's van de hand van de auteur, is het een boek dat iedere terreinbeheerder, -ontwerper en natuurliefhebber bij zich draagt als instrument.

Koster schetst de huidige diversiteit aan beplantingen, die groter is dan die van de zeventiger jaren. Er ontstonden grote verschillen tussen diverse gemeenten die, al dan niet uit bezuinigingsoverwegingen, groei van kruiden in plantsoenen stimuleerden. Maar er waren ook gemeenten die bewust het ecologisch motief van natuur in de stad als voornaamste drijfveer hanteerden.

Het meest karakteristieke van groenbeheer is, dat er met levend materiaal wordt gewerkt dat aan allerlei veranderingen onderhevig is. De natuurlijke flora en fauna is steeds in beweging, waardoor de beplanting in betekenis toeneemt. Groenbeheer is het begeleiden en stimuleren van deze natuurlijke processen. In elk groeiseizoen verandert de beplanting, waarop steeds adequaat gereageerd moet worden. 'Ecologisch groenbeheer' stelt beheerders in staat om in het veld passende beheersmaatregelen te nemen.

Groene beheersmaatregelen en beheertypen

Een essentiële vraag voor elke professionele beheerder van openbaar groen is, met welk beheertype hij of zij te maken heeft (is de bodem voedselrijk of arm, nat of droog; gaat het om graslanden, oevervegetaties). Die beheertypen worden omschreven, gebundeld per groep en in tabellen met bijbehorende nummers geplaatst. Pioniervegetaties zoals phacelia, klaproos en koolzaad kunnen dienen bij bv. braaklegging. (Hier en daar klinkt het boek als muziek in imkersoren!) Verder geeft het veel informatie over het ecologisch groenbeheer bij verschillende beplantingen; over het

onderhoud van bosplantsoen en de zorg voor de kruidlaag; over de verschillende beheertypen variërend van voedselarme, vochtige, droge en zure bodem tot voedselmatig en voedselrijke varianten. Steeds weer met tabellen die een overzicht geven van situaties bij het beheer, met verwijzingen naar de paragrafen en de corresponderende tabellen waar deze worden behandeld. Er wordt uitgebreid ingegaan op de vochttoestand en de waterkwaliteit.

Groenbeheer waarin de dierenwereld floreert

Afgezien van bloemenpracht en bloemendiversiteit is de cirkel pas rond als de natuurlijke relatie met de dierenwereld is gewaarborgd. Een gevarieerde fauna draagt bij aan een zeker biologisch evenwicht. Zo vangen vogels insecten, insecten op hun beurt luizen en vliegen. Hommels en bijen bestuiven de bessenstruiken in het plantsoen en de vruchtbomen in parken en tuinen. Voor de stedeling is dit een bijdrage aan de beleefingswereld van zijn leefomgeving. Koster gaat uitgebreid in op de voorzieningen die noodzakelijk zijn voor de fauna. Het insectenbeheer bij verschillende milieus voor dagvlinders en bijen krijgt veel aandacht. In het boek staan tabellen met soorten gewassen die van belang zijn voor wilde bijen, hommels en wilde bijen, evenals andere uitgebreide en overzichtelijke gegevens op het gebied van beheer en beleid van (openbaar) groen. Ook zijn er overzichten voor faunabeheer betreffende reptielen,

amfibieën, vleermuizen en vogels: een boek voor de natuurliefhebber én de vakman!

Iets over de auteur

Arie Koster ging direct na de lagere school als leerling-hovenier aan het werk. In de avonduren heeft hij cursussen gevolgd op hoveniersgebied; via de sociale academie heeft hij uiteindelijk zijn doctoraal biologie behaald. In die tijd (1982) was nauwelijks sprake van natuurlijk of ecologisch groenbeheer. Daarom vond zijn onderzoek naar het voorkomen van maskerbijen in Nederland voornamelijk plaats op spoorwegterreinen. Hierdoor is Koster bekend geworden bij natuurminnend Nederland. De spoorwegterreinen zetten hem op het spoor naar professor Zonderwijk. Een intensief contact ontstond met de Adviesgroep Vegetatiebeheer (Henk Heemsbergen) en resulteerde in een ander aanzicht van Nederland: de bermen mochten weer bloeien! Uiteindelijk is Arie Koster gepromoveerd op dit onderwerp, neergelegd in een prachtig proefschrift. Imkerend Nederland mag zich gelukkig prijzen met mensen als Arie Koster, die dit soort van boeken schrijft en daarmee uitdraagt dat bijenhouden een hobby is met belangrijke maatschappelijke aspecten. Vanaf deze plaats is het mij een voorrecht om Arie van harte te feliciteren met zijn behaalde doctoraal en met het verschijnen van dit boek. Arie: proficiat!

233

Gewasbeschermingsmiddelengids 2001

Eind mei heeft de Plantenziektenkundige Dienst (PD) de 16de editie van de 'Rode Gids' uitgebracht. Met de nieuwe gids zijn de gebruikers van bestrijdingsmiddelen up-to-date over mogelijkheden voor het bestrijden van ziekten, plagen en onkruiden. Vanwege de nadruk op de chemische bestrijding heet de nieuwe editie van de gids thans 'Gewasbeschermingsmiddelengids'.

De gids omvat drie overzichtelijke hoofdstukken en enkele bijlagen. Allereerst vindt u informatie over alle - per 1 januari 2001 - toegelaten gewasbeschermingsmiddelen in Nederland. De hoofdstukken inzake het bestrijden van ziekten, plagen en onkruiden zijn, ten opzichte van de voorgaande druk gewijzigd. Alle ziekten, plagen en teeltproblemen, evenals onkruiden, waarvoor chemische middelen zijn toegelaten, worden per teeltgroep en per gewas besproken. In één oogopslag is te zien welke actieve stoffen en

middelen u kunt inzetten tegen ziekten en plagen. Hierdoor is de gids overzichtelijker dan voorgaande uitgaven. Uiteraard bevat de Gewasbeschermingsmiddelengids 2001 actuele informatie voor de bedrijfs-, advies- of onderzoekspraktijk.

Om uitgave van de vernieuwde gids mogelijk te maken heeft de PD samenwerking gezocht met Uitgeverij Wageningen Pers. De prijs van de gids bedraagt f95,- (incl. adm.- en verzendkosten). Bestellen kan bij de afdeling Verkoop, telefonisch: 0317-476514, via de fax: 0317-426044, via E-mail: sales@WageningenPers.nl of via Internet: www.wageningenpers.nl/bookshop. U krijgt de gids binnen enkele weken toegestuurd.